MARIA RAFAILĂ

PAGINI DE CORESPONDENȚĂ: SEVER POP CĂTRE DUMITRU CRISTIAN AMZĂR

Aniversarea în acest an a 110 ani de la naştere şi comemorarea a 50 de ani de la dispariția reputatului dialectolog Sever Pop reprezintă un prilej de a evoca personalitatea unuia dintre membrii de frunte ai Muzeului Limbii Române din Cluj, actualul Institut de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu" al Academiei Române.

Se ştie că, începând din martie 1948, Sever Pop şi-a stabilit domiciliul, împreună cu familia sa, în Belgia, la Leuven, unde a trăit până la sfârşitul vieții şi unde îşi doarme somnul de veci în liniştea cimitirului de lângă Abația din Parc (Abdij van Park) din Heverlee.

Lingvistul autoexilat a întreținut în acest răstimp o corespondență asiduă cu lingvişti din toată lumea, mai ales cu lingvişti români, prieteni sau cunoscuți. De exemplu, numai pentru organizarea *Primului Congres Internațional de Dialectologie Generală* din 21–27 august 1960, a înregistrat un număr de 9 990 de scrisori[1]. Totuşi, spre regretul nostru, extrem de puține documente, relevante pentru munca intensă pe care a desfăşurat-o, cu inegalabilă tenacitate, acest savant, au putut fi regăsite şi publicate în anii din urmă[2]. Schimbul de idei şi informații de natură lingvistică pe care le dezvăluie epistolele sale sunt un argument principal în favoarea restituirii lor.

Printre puținele pagini scrise de Sever Pop care au ajuns în țară se numără şi un grupaj inedit de 11 scrisori adresate între anii 1950–1957 lui Dumitru C. Amzăr[3], cuprinzând răspunsuri la diferite întrebări legate de fenomene lingvistice

[1] Vezi Alexandra Sever Pop, *Sever Pop, sa vie et moments de l'historique de l'Atlas linguistique roumain sine ira et studio*, Gembloux, Éditions J. Duculot, 1980, p. 397.

[2] Fragmente din unele scrisori sunt publicate în volumul Alexandrei Sever Pop amintit mai sus; vezi şi Mircea Popa, *Sever Pop în corespondență cu Romulus Todoran*, în LL, XL, 1995, nr. 1, p. 108–115; Nicolae Trifoiu, *Scrisorile lui Sever Pop transmise din străinătate mamei sale la Poiana Ilvei*, în SCE, 1997, nr. 3, p. 65-70; Gabriela Dâncu, *In memoriam: Lingvistul Sever Pop – 50 de ani de eternitate*, în „Răsunetul", 14 februarie 2011.

[3] Dumitru Cristian Amzăr (1906–1999), filosof, sociolog, istoric literar, gazetar şi memorialist, format la şcoala lui Dimitrie Gusti, de care se va depărta mai apoi. Şi-a făcut studiile universitare la Bucureşti, fiind discipol al lui Nae Ionescu şi prim editor al cursurilor sale stenografiate, căruia i-a păstrat o „nedezmințită admirație". Mai întâi, ca asistent la Facultatea de Litere a Universității

româneşti sau de date bibliografice de care acesta din urmă se arăta interesat. Ele se află în prezent în fondul de corespondență pe care îl conservă Cabinetul de manuscrise al Bibliotecii Academiei Române. Le publicăm în continuare, cu convingerea că informațiile din ele aduc o lumină în plus asupra preocupărilor lui Sever Pop din perioada sa leuveneză.

Studiind, de asemenea, dosarele de la C.N.S.A.S. ale celor doi corespondenți, am constatat că organele de securitate româneşti îi urmăreau cu insistență pe amândoi, insinuându-se faptul că legătura lor s-ar baza pe unele afinități cu mişcarea legionară. Dincolo de orice alte argumente, aceste scrisori vorbesc de la sine, dovedind clar că relația lor era una strict profesională.

1.[4]

Louvain, 8 aprilie 1950

Stimate Domnule Amzăr,

O lucrare în două volume care se tipăreşte acum, precum şi două conferințe ținute la Universitatea din Gand m-au împiedecat să vă răspund la scrisoarea D-Voastre din 13 martie. Vă rog să-mi iertați această întârziere neplăcută.

Cred că aveți perfectă dreptate: obiceiul *şezătorilor trebuie* să fie mai vechi decât cel al *clăcii*, care mi se pare introdus mult mai târziu, deşi sistemul de a lucra în comun moşia a trebuit să fie curent la strămoşii noştri, care considerau *familia* drept cel mai fundamental nucleu al societății (cf. lat. *familia* > rom. *femeie*).

Sufixul -*torius* este vechi în limba noastră şi desigur că el aparține latinei vorbite (vulgare). Puşcariu a publicat în Conv.[orbiri] lit.[erare] (nu ştiu exact anul, dar cred că la începutul secolului acestuia) un studiu despre acest sufix în limba noastră[5].

D-Ta poți susține prezența sufixului înainte de venirea slavilor, sau, mai exact, de legătura strămoşilor noştri cu dânşii. Dacă memoria nu mă înşală, studiul lui Puşcariu despre -*tor*, -*toare* a apărut în volumul *Omagiu I. Bianu*[6]. Poate se va afla acest volum prin

Bucureşti, a predat literatură română veche. Între ianuarie 1931 şi august 1932 a întreprins o călătorie de studii în Germania, în 1937 plecând din nou, la specializare, la Berlin; în 1940 devine secretar de presă, iar în 1944, secretar cultural al Legației Române de la Berlin. După război, s-a stabilit în Germania, mai întâi la München, apoi la Wiesbaden. În decembrie 1958 a obținut titlul de doctor în filosofie la Universitatea „Johann Gutenberg” din Mainz. În 1964 devine cercetător la Universitatea landului Hesse. A desfăşurat încă din tinerețe o susținută activitate publicistică, colaborând la „Gândirea”, „Cuvântul”, „Însemnări sociologice”, „Cercetări literare” ş.a. A fost căsătorit cu Maria Bernea, din Brăila, sora lui Ernest Bernea, cu care a avut doi copii. S-a stins din viață la Sigmaringen.

[4] Scrisorile **1.–7.** sunt scrise pe hârtii care poartă antetul „Prof. dr. Sever Pop / 185, Avenue des Alliés / Louvain (Belgique)”.

[5] S. Puşcariu a publicat în „Convorbiri literare”, XXXV, 1901, nr. 9, p. 830–832 articolul *Două sufixe nestudiate. 1. -atec; 2. -at, ată (-ută).*

[6] Este vorba despre *Sufixele -tor (sór) şi -toare*, apărut însă în volumul *Lui Nicolae Iorga. Omagiu*, Craiova, Editura Ramuri, 1921, p. 257–273; în *Omagiu lui I. Bianu. Din partea colegilor şi foştilor săi elevi*, Bucureşti, Cultura Națională, 1927, p. 21–28, S. Puşcariu a publicat un alt articol, intitulat *Ion Bianu ca organizator*.

vreo bibliotecă din Germania. Rohlfs[7] desigur îl are, fiindcă era în corespondență cu regretatul Pușcariu.

N-am nici *Sufixele* lui Pascu[8] și nici *Dicț*.[ionarul] *etimologic*[9] al lui Pușcariu. Încerc acum să-mi organizez o bibliotecă românească, fiindcă altfel nu se poate lucra. Dar acest lucru e foarte greu. Cu toate acestea sunt dispus să cumpăr tot ceea ce privește cultura și mai ales limba noastră.

Eu am plecat din țară ca subdirector al Școalei Române din Roma[10] la sfârșitul anului 1941, deci acum aproape zece ani. Pribegia e grea pentru toți și tare apăsătoare când nu vedem zorii izbăvirii apropiate.

În mijlocul necazurilor așa de numeroase, singurul lucru care ne rămâne e să ciocănim la dezgroparea trecutului nostru și să credem nestrămutat că vom revedea glia strămoșească.

Dacă D-Ta ai mai avea și alte nedumeriri, cu plăcere îți stau la dispoziție oriunde vei fi, în măsura în care modesta mea bibliotecă de filologie românească ar putea fi de folos.

Scriu în ajunul Sf. Paști și-mi vine în minte versul lui Coșbuc: „Sânt Paștile, nu plânge, mamă!”.

Cu cele mai bune gânduri pentru D-Ta și pentru familia D-Tale și tuturor al nostru *Hristos a înviat!*

Sever Pop

2.

Louvain, la 19 februarie 1951

Iubite Domnule Amzăr,

Am primit cu bucurie scrisoarea D-Tale din 13 l.c., precum și n[umă]rul din ziarul Patria[11], unde ai binevoit să încrestezi strădania mea științifică, și mă grăbesc să-ți mulțumesc sincer, adăugând că fac ceea ce pot, în condițiunile binecunoscute pentru fiecare dintre exilați; toate împrejurările sânt mai mult sau mai puțin identice, dar dragostea sinceră de glie poate singură să înfrunte amarul pribegiei și să dovedească străinilor că bieții valahi uitați de dânșii sânt încă buni la ceva.

Cu poșta de astăzi ți-am trimis cele două volume din lucrarea mea *La dialectologie*[12]**,** ca să-ți dai mai bine seama de ceea ce am făcut, pentru ca să merit cuvinte măgulitoare din partea multor învățați străini din lumea întreagă, aprecieri care aș dori din suflet să se resfrângă direct față de cei rămași în urmă și subt jug străin.

---

[7] Gerhard Rohlfs (1892–1986), lingvist german, specialist în romantistică, profesor la Berlin, Tübingen și München și membru al Academiei de Științe din Bavaria, autorul unor importante dicționare dialectale italienești. A fost unul dintre cei trei anchetatori ai AIS.

[8] G. Pascu, *Sufixele românești*, București, Edițiunea Academiei Române, Librăriile Socec & Co, 1916.

[9] Se referă la *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache.* I. *Lateinisches Element*, Heidelberg, Karl Winter, 1905.

[10] Vezi *supra*, *Profil bibliografic*.

[11] Este vorba de revista „Patria”, scoasă la Bad Kissingen (Germania) de către generalul Ion Gheorghe (1893–1985), memorialist și gazetar, fost Ministru al României la Berlin în 1943–1944.

[12] *La Dialectologie. Aperçu historique et méthodes d'enquêtes linguistiques*, I. *Dialectologie romane*, II. *Dialectologie non romane*, Louvain – Gembloux, Chez l'auteur – Duculot, [1950].

Dacă ai putea să-mi afli prin Germania *Limba română* de S. Pușcariu, I-ul volum[13], ediția românească, mi-ai face un mare serviciu, fiindcă altfel trebuie să microfilmez volumul pe care l-am împrumutat.

Dacă cunoşti vreun anticar care are cărți de filologie română (dicționare în special) şi de literatură, le-aş cumpăra, ca să pot lucra şi mai mult pentru biata limbă românească, acum mai ales când am ajuns să pricep şi să cunosc câte ceva din minunatele ei comori.

Mă bucur sincer că vei reedita volumul *Iorga* publicat în colecțiunea *Omenie*.

Humanitas a fost întrebuințat de *mulți* autori latini (vezi oricare dicționar mare latin), iar *homo* a avut multe derivate în latină, deci e foarte probabil ca aromâna să-l aibă din latina vorbită (vulgară). N-am la dispozițiune dicționare aromâne în prezent, ca să pot verifica întinderea lui *umânitate.*

Aromâna păstrează mai multe cuvinte latine dispărute în celelalte limbi romanice.

Problema despărțirii aromânilor nu e deplin lămurită. Nu este imposibil ca elementul roman să fi fost foarte puternic în Peninsulă, mai ales in regiunile cucerite în sec. al II-lea î. Chr.

Nu trebuie să presupunem existența unei unități perfecte în domeniul întreg al limbii române; existau, desigur, diferențe lexicale, după cum există şi astăzi în domeniul dacoromân.

Deoarece *homo* era un cuvânt important în cadrul lexicologic, e firesc ca el să aibă mai multe derivate: *omenos*, *a omeni* etc. şi deci şi *om-enie* (compară *vedenie*), cu sufixul **-** *enie* (*grijă – grij-anie, -enie*, amestec de sufixe). Derivarea putea să se facă şi ulterior, fiindcă zicem: *om cum se cade* etc.

Problema cu *cică* e mai complicată: în nord există forma *cre-că* (dialectală), iar în sud: *ci-că*; deci iarăşi discordanță lexicală între cele două mari regiuni dacoromâne, dacă nu trebuie să vedem o influență literară de dată recentă. Cu distinse salutări,

Sever Pop

3.

Louvain, la 27 februarie 1951

Iubite Domnule Amzăr,

Mă grăbesc să-ți răspund scrisorii din 24 februarie, care îmi aduce buna veste că cele două volume din lucrarea mea sânt acum în mâna D-Tale.

În legătură cu *Limba română* de S. Pușcariu, cred că singurul lucru de făcut e de anunțat pe vreun anticar german. De altfel, eu am rugat vreo doi colegi germani să vadă şi dânşii dacă nu mi-o pot procura. Eu am obținut ediția germană[14] din Londra, dar aş vrea să am şi edițiunea română.

Dacă anticarul din Darmstadt mai posedă cărți româneşti, să-mi trimită o listă cu prețul lor, fiindcă plata nu e grea cu Germania. Odată cărțile trimise, merg la bancă cu factura şi fac transferul. *Așa procedez și cu Italia și cu Elveția* etc.

Pe mine mă interesează mai ales probleme de filologie pentru noua mea lucrare, al cărei cules va începe peste câteva luni.

O bună parte din cărți le-am găsit la Paris, altele prin bibliotecile colegilor din Italia, Portugalia etc., evident colegi străini.

---

[13] Sextil Pușcariu, *Limba română*, I. *Privire generală*, Bucureşti, Fundația pentru Literatură şi Artă, 1940.

[14] S. Pușcariu, *Die rumänische Sprache*, Leipzig, Otto Harrassowitz, 1943.

Lucrarea mea în Germania se desface numai prin Librăria-editură N. G. Elwert, (16) Marburg d.d. Lahn (Hessen), căreia i-am acordat exclusivitate pentru Germania şi Austria.

Fundaţia creată la Paris acum 3 luni[15] n-are încă local şi nu cred că va putea organiza curând o Bibliotecă românească, şi asta prin faptul că Bibliotecile franceze din Paris dispun de lucrările fundamentale din toate domeniile spiritualităţii române.

Nu ştiu dacă Comitetul din America[16] doreşte să înfiinţeze o Bibliotecă românească. Neavând nici el un local stabil, nu cred că plănuieşte o bibliotecă.

Dacă s-ar afla pe la anticari cărţi româneşti de o importanţă capitală, aş putea cere Bibliotecii de aici să le cumpere, fiindcă şi până acum ea a cumpărat, la cererea mea, un număr însemnat de cărţi româneşti.

Vremile sânt tare grele şi totul e în funcţie de mijloacele financiare, iar noi românii, ca buni mediteraneeni, avem darul individualismului exagerat: fiecare cu bisericuţa lui, ca el singur să fie şi popă, şi cântăreţ, şi crâsnic şi să[-i] reprezinte şi pe credincioşi. Dacă am înţelege mai bine misiunea noastră, atunci ne-am uni forţele spre a crea lucruri care rămân şi pot reprezenta adevărate contribuţii în lumea ştiinţifică a Apusului. Dar, pentru asta, trebuie omorât egoismul din oameni şi dorul de a fi *primus inter pares* – or, asta, cu mentalitatea noastră danubiană, e lucru imposibil.

Cu cele mai sincere mulţumiri şi bune sentimente,

Sever Pop

4.

Louvain, la 8 aprilie 1951

Iubite Domnule Amzăr,

Reîntors ieri seară dintr-o călătorie de studiu întreprinsă în Italia şi Elveţia cu 4 elevi, aflu bunele D-Tale rânduri din 23 mărţişor, cărora mă grăbesc să le răspund, mulţumindu-ţi sincer pentru ştirile date.

Lucrările aflate nu interesează lucrarea [sic] pe care o redactez acum. Dacă ar fi altele, atunci aş dispune imediat cumpărarea lor.

Mulţumesc deci pentru osteneala depusă şi pentru ceea ce vei putea face în această chestiune.

E de dorit să facem acum, în pribegie, acţiuni care să nu miroasă a spirit de castă sau să aibă umbra intereselor personale de mărire.

Dacă va vrea Cel de Sus să ne vedem glia dezrobită, toţi pribegii vor fi judecaţi aspru de cei de acasă, şi cu drept cuvânt. Tămâierile reciproce, spiritul de bâlci şi supralicitarea valorilor făcute cu un microscop personal nu vor fi de nici un folos şi nu sânt utile pentru cauza unui neam încercat de soarte şi de vitregia împrejurărilor istorice. Ca un individ să devină sfânt, trebuie să se jertfească singur; sfinţenia nu i se dă decât după moarte!

Ştiu că recenzia, într-un ziar politic, nu poate fi decât o increstare. Elementul românesc în exil – de orice formă – m-a ajutat *în tot* cu 20 [de] exemplare cumpărate la preţ de 750 fr. belgieni exemplarul. Tot restul e contribuţia străinilor; iar cea mai mare parte acordată de vreo

[15] Este vorba de Fundaţia Regală Universitară Carol I, reînfiinţată la Paris la 8 decembrie 1950 (continuă tradiţia celei create de Carol I în 1881 şi desfiinţate de regimul comunist de la Bucureşti).

[16] Comitetul Naţional Român, organism politic echivalent cu un guvern românesc în exil, constituit la 6 aprilie 1949 la New York.

200 de colegi din lumea întreagă. Mai am însă de plătit la tipografie frumoasa sumă de 15 000 de mărci! Dar bucoavna face vâlvă în lumea întreagă, şi asta e recompensa mea cea mai mare.

Am trimis D-lui Boila[17] nota trimisă, rugându-l s-o publice şi să-ți scrie.

Spunând sincer *Adevărat că a înviat!*, te rog să primeşti, iubite Domnule Amzăr, alesele *mele salutări.*

Sever Pop

5.

Louvain, la 24 aprilie [19]51

Iubite Domnule Amzăr,

Am primit numărul de Sf. Paşti a[l] ziarului Patria publicat de d-l General Ion Gheorghe care cuprinde darea de seamă pe care ai binevoit să o scrii despre lucrarea mea *La dialectologie* şi mă grăbesc să te rog să primeşti alesele mele mulțumiri pentru osteneala pe care ți-ai dat-o să treci în revistă un material extrem de vast.

Spunându-ți de Sfintele Paşti *Hristos a înviat*, rămân al D-tale cu alese şi distinse sentimente,

Sever Pop

6.

Louvain, la 26 aprilie 1951

Iubite Domnule Amzăr,

Rândurile mele prin care-ți mulțumeam pentru prezentarea făcută în *Patria* a lucrării mele s-au încrucişat cu scrisoarea D-Tale din 24 aprilie, care cuprindea multe amănunte interesante în legătură cu paginația, precum şi o copie a textului publicat.

Mă grăbesc deci să-ți reînnoiesc mulțumirile mele pentru bunăvoința cu care ai crezut de cuviință să prezinți cetitorilor români pribegi strădania mea şi să te asigur, cu toată sinceritatea, că sânt deplin satisfăcut şi aş fi fost tot atât de satisfăcut dacă ai fi putut arăta – dar nu era cazul, dat fiind caracterul ziarului – şi unele lipsuri, care în mod firesc există într-o lucrare al cărei punct de plecare poate fi deosebit în concepția fiecărui cercetător.

Când lucrezi cinstit în domeniul ştiințific, eşti gata să primeşti orice obiecțiuni, fiindcă numai aşa se poate determina progresul ştiinței. Cei care nu sânt în stare să accepte obiecțiuni cinstite, nu au dreptul să facă parte dintre slujitorii modeşti ai ştiinței.

Nu sânt şi n-am fost exclusivist în legătură cu activitatea altor compatrioți în pribegie; o apreciez şi o sprijin atât cât omeneşte e posibil. Deci un *cronicar* e liber să prezinte un text aşa cum crede mai bine; prezentarea nu face decât să-i oglindească concepțiunile pe care le are despre diferitele lucrări pe care le analizează.

Eu sânt deplin convins că nu *ordinea* într-o prezentare poate determina *valoarea* unei contribuțiuni, precum nu poate da lustru şi demnitate un *jilț* (chiar boieresc) unei persoane care a avut norocul să şi-l *găsească*, şi nu să-şi creeze un scaun printr-o activitate onestă şi nu printr-o cădelniță care tămâiază la dreapta şi la stânga pe toți mai-marii vremelnici ai timpului în care a trăit bietul *savant*.

---

[17] Este vorba, aproape sigur, de Romulus Boilă, care, în1951, era unul dintre principalii realizatori şi colaboratori ai ziarului „La Nation Roumaine", apărută la Paris, între 1948 şi 1973.

Dar aceste considerațiuni nu trebuie, iubite Domnule Amzăr, interpretate greşit: eu am, despre ținuta pe care trebuie să o aibă în viață indivizii, o concepție puțin rigidă; nu mă împac cu ideea *uite popa, nu e popa*, care ne-a dus la această tragică situație în care toți *traşi-împinşii* se cred îndreptățiți – după un simplu titlu academic! – să dea sfaturi, să prepare recete şi să propună *medicamente* pentru bietul neam românesc, care a suferit, pe spinarea lui, toate experiențele sociale, politice, culturale etc. care au răscolit minți prea încălzite în diferite țări de pe scoarța globului.

Gramatica mea în limba franceză e editată de Francke (Berna)[18], care nu mi-a dat decât 20 [de] exemplare. Fiecare exemplar pe care-l vreau în plus îl plătesc eu cu *20 de franci elvețieni*. Am ajuns eu – aşa e cultura în sec. al XX-lea – să-mi cumpăr *papucii* pe care i-am croit, cusut şi lăcuit vreme de trei ani! Şi editorii nu sânt singurii *vameşi* ai spiritului omenesc în secolul nostru; tot atât de „vameşi" sânt şi alții, ca să aibă drept la anumite situațiuni sociale…

Acum sânt puțin suferind, dar continuu [sic] să ciocănesc…

Cu reînnoite mulțumiri şi distinse salutări şi sentimente,

Sever Pop

7.

Louvain, la 14 noiemvrie 1951

Domnule Amzăr,

Mă grăbesc să răspund scrisorii d-tale din 11 noiemvrie cu următoarele informațiuni şi păreri:

1 – Nu pot să-ți dau nici o indicațiune precisă, fiindcă d-ta, în patru pagini, nu pomeneşti numele autorului german;

2 – Despre istroromâni a vorbit *Allgemeine Enzyklopädie* (Leipzig, 1846);

3 – În 1840 a apărut lucrarea *Der Istrianer Kreis*[19]… (Wien, 1840) de I. Löwenthal, care vorbeşte şi de istroromâni;

4 – În 1847 Gh. Asachi publică un articol despre *Românii din Istria*.

După această dată informațiunile sânt foarte multe.

5 – Despre poezia populară, d-ta ar trebui să vezi: a) *Enciclopedia* lui Diaconovici[20]; b) *Bibliografia* lui Bianu[21] etc.; c) *Istoria literaturii din Transilvania* de Drăgan[22] şi Popovici[23], în volumul *La Transylvanie*; d) Studiul lui Drăganu despre M. Halici[24] care, poate, dă vreo indicație despre centrul de la Lugoj.

---

[18] Sever Pop, *Grammaire roumaine*, Berne, A. Francke, [1948], in-8°, VII + 457 p.

[19] Jakob Löwenthal, *Der Istrianer Kreis oder die Halbinsel Istrien und die Inseln des Quarnero*, Wien, 1840.

[20] C. Diaconovich, *Enciclopedia română*, vol. I–III, Sibiu, Kraft, 1898–1904.

[21] Ioan Bianu, Nerva Hodoş, Dan Simonescu, *Bibliografia românească veche*, vol. I–IV, Bucureşti, 1903–1944.

[22] Nicolae Drăganu, *Histoire de la littérature roumaine de Transylvanie des origines à la fin du XVIIIe siècle*, în *La Transylvanie*. Ouvrage publié par l'Institut d'Histoire Nationale de Cluj, Bucarest, 1938, p. 599–665.

[23] D. Popovici, *La littérature roumaine de Transylvanie au dix-neuvième siècle*, în *loc. cit.*, p. 667–708.

[24] Nicolae Drăganu, *Mihail Halici (Contribuție la istoria culturală românească din sec. XVII)*, în DR, IV, 1927, p. 77-168.

Ar mai fi de văzut şi revistele vremii şi apoi *România prin călători* de Iorga[25].

Ştiu bine că toate acestea sânt greu de examinat în pribegie.

Trebuie însă făcut numai ceea ce se poate, şi mai ales *aprofundate* problemele, fiindcă mi se pare că se lucrează la suprafață în numeroase cazuri.

Cu alese salutări,

Sever Pop

P.S. Văd că regretatul prof. Puşcariu citează (vol. III, *Istrorom.*[26]) lucrările următoare:

I. G. Kroll, *Reise nach Istrien…*, Dresden, 1851 (2 vol.);

I. F. Neigebaur, *Die Südslaven*, Leipzig, 1851;

Studii (*Istroromâna*, t. III, p. 12, nota 1).

8.

Louvain, la 20 ianuarie 1954[27]

Iubite Domnule Amzăr,

Am primit scrisoarea d-tale din 18 l.c., şi răspunsul dat la primul chestionar al Enciclopediei linguistice[28], care va avea peste două mii de pagini şi mai multe sute de hărți; sincere mulțumiri pentru toate informațiile date.

D-ta poți deveni – dacă doreşti – colaborator al acestui Centru valah, şi prin acesta membru al Centrului Internațional de Dialectologie[29].

Care e adresa de la Mainz a colegului şi prietenului meu Elwert[30]?

Eu n-am decât adresa lui de la München.

Te voi susține la crearea lectoratului de limba şi literatura noastră.

Ar fi foarte bine dacă ai reuşi, fiindcă ai avea asigurată existența şi ai putea face cercetări prețioase pentru noi.

Cu cele mai alese gânduri şi cele mai bune urări de sănătate şi succes.

Sever Pop

[25] Nicolae Iorga, *Istoria românilor – prin călători*, ediția a doua, vol. I–II, Bucureşti, Editura Casei Şcoalelor, 1928–1929.

[26] Sextil Puşcariu, *Studii istroromâne*, vol. I–III, Bucureşti, 1906–1929 (vol. III. *Bibliografie critică* [...], 1929).

[27] Scrisoarea are antetul „Centrul de Studii Lingvistice şi Istorice Române / pe lângă Universitatea Catolică / din Louvain (Belgia) / 185, Avenue des Alliés / Telefon: 2. 53. 42". Este dactilografiată, cu semnătură autografă; în colțul din stânga sus, există o însemnare, tot autografă, scrisă cu cerneală neagră: „Trimis materialul la 25. 7. 55, revenit la 4. 10. 55".

[28] Sever Pop (în colaborare cu Rodica Doina Pop), *Encyclopédie linguistique. Membres du Premier Congrès international de dialectologie générale (Louvain – Bruxelles 1960)*, Louvain, CIDG, 1960.

[29] Centre International de Dialectologie Générale, înființat de Sever Pop în 1951, la Louvain.

[30] Theodor Elwert (1906–1997), romanist german, cu cercetări şi asupra limbii române.

9.

22 iulie 1955[31]

Iubite Domnule Amzăr,

Am primit scrisoarea d-tale din 18 iulie şi mă bucur că te gândeşti să fii cât mai de folos culturii noastre în străinătate, urcând acolo unde nu este mult praf şi unde atmosfera e limpede şi lipsită de miros de buruieni de toate felurile.

În această lume avem nevoie de mulţi, cât mai mulţi şi bine pregătiţi. Numai aşa va fi respectat numele de român, de-a lungul vremurilor.

Istoria ne învaţă că cele mai luminoase pagini sânt cele scrise de duhul creator, fără colori şi semne…

Sânt de acord cu sprijinirea d-tale la lectoratul de la Mainz.

Te rog să-mi trimiţi un Curriculum amănunţit: diplome şi lucrări, completat de o declaraţie solemnă că ceea ce scrii este adevăr gol-goluţ.

Bazat de [sic] acest raport – care va fi păstrat în Arhiva de aici –, voi face un raport d-lui Coleg Elwert, colaborator al Centrului de Dialectologie Generală.

Cu cele mai alese sentimente şi cele mai bune urări pentru activitatea d-tale ştiinţifică.

Sever Pop

10.

Louvain, 185, Avenue des Alliès la 31 Mai 1956[32]

Domnule Amzăr,

Mă grăbesc să-ţi mulţumesc pentru trimiterea dării de seamă a *Istoriei literaturii române*, publicate de d-l Gino Lupi[33], şi să-ţi spun că nu pot s-o public în *Orbis*, al cărui caracter e bine precizat prin subtitlul: *Buletin*…

Cred că ar fi mai bine s-o publici într-o revistă de literatură sau în Buletinul Fundaţiei din Paris[34].

Ar fi bine să verifici afirmaţia că d-l Lupi[35] e „profesor de limbă şi literatură română la Universitatea din Milano"; după câte ştiu eu, această afirmaţie nu este exactă.

Cu cele mai alese simţăminte,

Sever Pop

Anexă: manuscrisul trimis.

---

[31] Scrisoarea (dactilografiată, cu semnătură autografă) are antetul „Prof. dr. Sever Pop / Louvain (Belgique), /185, Avenue des Alliès / Téléphone: 2. 53. 42"; adresa destinatarului: „D-sale Domnului D. C. Amzăr, Wiesbaden, Karl von Lindestr. 3". În colţul din stânga sus, există o însemnare autografă, cu cerneală neagră: „Trimis materialul la 25. 7. 55, revenit la 4. 10. 55".

[32] Scrisoarea (dactilografiată, cu semnătură autografă) are antetul „Orbis / Bulletin / international de / documentation linguistique / Téléphone: 2.53.42 / Compte Chèques Postaux: /Bruxelles, no. 5671. 34 (*Orbis*)".

[33] Gino Lupi, *Storia della letteratura romena.* Con 123 illustrazioni nel testo e 32 tavole, Firenze, G. C. Sansoni Editore, 1955, X + 431p.

[34] Se referă, probabil, la „Revue des études roumaines", editată de Fundaţia Regală Universitară Carol I din Paris.

[35] Gino Lupi (1892-1982), personalitate culturală de formaţie enciclopedică, poliglot. A studiat germana la Universitatea din Ferrara, apoi la Veneţia şi la Universitatea din Frankfurt. După un timp, s-a apropiat din perspectiva specialistului umanist, filolog, de limba şi literatura română, devenind un activ propagator al limbii şi literaturii române în Italia.

11.

[Carte poștală]

Louvain, la 13 decemvrie 1956[36]

Stimate Domnule Amzăr,

Mulțumesc sincer pentru răspunsul dat la Chestionar şi pentru urările de Sfintele Sărbători şi de Anul nou, pe care le mărturisesc şi d-tale cu cele mai alese sentimente . – Ai văzut că marele „savant” Gino Lupi a fost – cu soția! – în România; a mai fost şi pe timpul lui Antonescu, deşi am protestat! Săraca țară ! – Când n-a mai primit bani, a început să țipe… Dă-ne, Doamne, minte! Cu cele mai alese gânduri,

Sever Pop

[Destinatar:] Allemagne, Dr. D. C. Amzăr, Karl von Lindetstr. 3, Wiesbaden

PAGES OF CORRESPONDENCE: SEVER POP TO DUMITRU CRISTIAN AMZĂR
(*Abstract*)

An inedited group of 11 letters addressed by Sever Pop (1901-1961) to Dumitru C. Amzăr (1906-1999), written between 1950-1957, are being published. In these letters the famous dialectologist shared with his dialogue partner various data regarding the Romanian Language. The exchange of ideas and informations regarding lingvistics which these pages of correspondance reveal represent an important argument in favor of their restitution. Today the letters are preserved in the letters collection of the Manuscripts Departement of the Romanian Academy Library.

Cuvinte-cheie: Sever Pop, Dumitru Cristian Amzăr, corespondență.
Keywords: Sever Pop, Dumitru Cristian Amzăr, correspondence.

Biblioteca Academiei Române
Bucureşti, Calea Victoriei, nr. 125

[36] Cartea poştală (text dactilografiat, cu semnătură autografă) are antetul „Centre International / de Dialectologie Générale”; adresa destinatarului: „Allemagne, Dr. D. C. Amzăr, Karl von Lindetstr. 3, Wiesbaden”.